

Bilimsel Bir Makale Nasıl Yazılır ve Yayımlanır?

Doç. Dr. Onur ÖZDEMİR

Uluslararası Ticaret ve Finansman Bölümü
(İngilizce)

Lisans: *Işık Üniversitesi* (Ekonomi)

Yüksek Lisans: *Umeå Universitet* (Ekonomi)

Kadir Has Üniversitesi (Ekonomi)

Doktora: *Kadir Has Üniversitesi* (Ekonomi)

Sunum İçeriği

1. Makale Konusu Seçme

2. Makale Yazımında Temel Kurallar

3. Etik Kurallar ve İntihal

1. Makale Konusu Seçme

- *Araştırmacının temel çalışma alanı ile ilgili veya odaklandığı diğer alanlar ile ilgili araştırma sorusunun belirlenmesi.*
- *Büyük oranda bilgi sahibi olunan alana odaklanmak ve böylece hem daha derin çıktılar elde edebilmek ve ilgili yazındaki eksiklikleri ortaya çıkarabilmek.*
- *Çalışmanın mutlaka orijinallik içermesi (çalışılmış bir konu üzerine odaklanılsa dahi).*
- *Çalışmanın orijinalliği temelinde literatürde farklılık içermesi.*
- *İlgili literatür temelinde karşıt görüşlerin ve benzer görüşlerin bir arada ele alarak çalışma konusunun belirlenmesi.*
- *Çalışılmak istenen araştırma konusunun değiştirilebilmesi (örn. veri kısıtı, model uyumsuzluğu, ilgili yazın eksikliği vb. nedenler dolayısıyla).*

2. Makale Yazımında Temel Kurallar

2.1. Özet Yazımı, Giriş Yazımı

- ✓ *Başlık ve Özet Yazımı*
- ✓ *Anahtar Kelimeler*
- ✓ *Başlık ve Özeti Görünürlük Açısından Önemi*
- ✓ *Özet Neler İçerir?*

2.2 Literatür Taraması

2.3 Yöntem ve Veri Bölümü

2.4 Bulgular Bölümü

2.5 Sonuç ve Tartışma Bölümü

2.1 Özet Yazımı

Temel Not: Özet yazımı makale bitimine bırakılmalıdır.

✓ *Başlık ve Özet Yazımı*

- *Başlık tüm dergilerin okuyucu çekmek için temel aldıkları faktörlerin başında gelmektedir. Bu nedenle, başlık seçiminde temel olarak çalışmanın araştırma sorusu özetlenmelidir.*
- *Olabildiğince kısa olmalı ve hangi konuyu ele aldığını nokta atışı şeklinde araştırmacıya sunmalıdır.*
- *Bir soru şeklinde veya uyguladığınız modeli içerecek şekilde oluşturulabilir.*
- *Dergilerin editör kurulunun öncelikli baktıkları noktaların başında gelmesi nedeniyle yalın ancak konu açısından literatürde orijinallik yaratacağı vurgulanacak şekilde oluşturulmalıdır.*

2.1 Özet Yazımı

Temel Not: Özet yazımı makale bitimine bırakılmalıdır.

✓ *Anahtar Kelimeler*

- *Büyük oranda 5 kelimeyi aşmamalı, 3 kelimedenden de az olmamalıdır.*
- *Çalışma içerisinde kullanılmayan veya çok az kullanılan terimlerin anahtar kelimelerde gösterilmesinden kaçınılmalıdır.*
- *Kullanılacak anahtar kelimeler literatür taraması yapan diğer araştırmacıların ve yazarın kendisinin ortak payda da buldukları kelimeleri içermelidir.*
- *Cümle şeklinde anahtar kelime yazımından mutlaka kaçınılmalıdır!*

2.1 Özet Yazımı

Temel Not: Özet yazımı makale bitimine bırakılmalıdır.

✓ ***Başlık ve Özetin Görünürlük Açısından Önemi***

- *Araştırmacıların herhangi bir makaleyi incelerken baktıkları ilk nokta başlık ve özet kısmıdır.*
- *Eğer başlık ve özet arasında uyumsuz bir yapı mevcutsa araştırmacı önsel olarak çalışmanızı ikinci plana atabilir veya okumayabilir.*
- *Makalelerin ResearchGate veya Academia gibi alanlarda yayılımı temel olarak başlık ve özet kısmı temel alınarak diğer araştırmacılara tavsiye edilmektedir.*
- *Dergilerin yayınlandığı akademik platformlarda çalışmaların lanse edilmesi başlık ve özet kısmı ile birlikte olmaktadır.*

2.1 Özet Yazımı

Temel Not: Özet yazımı makale bitimine bırakılmalıdır.

✓ *Özet Neler İçerir?*

- *Araştırma sorunsalı*
- *İlgili konuya hangi nedenle/nedenlerle odaklanıldığı*
- *Literatürdeki farklılığı ve orijinalliği*
- *Kullanılan veriler ve örneklem*
- *Kullanılan yöntem*
- *Ulaşılan sonuçlar*

2.2 Literatür Taraması

- *Literatür taramasından önce araştırma sorusunun net bir biçimde belirlenmesi*
- *Çalışmaların tek tek özetlenilmesinden kaçınılması*
- *Çalışmaları içerdikleri düşüncelere göre gruplamak*
- *Ulaşılmak istenen araştırma sonucuna karşıt çalışmalara da yer vermek*
- *Çalışmaları birbiriyle etkileşim içerisinde değerlendirmek*
- *Mümkün olduğunca güncel çalışmalara referans vermek*
- *Yazın içerisindeki çalışmalarla kendi çalışmanızın düşünce temelinde ortak ve farklı noktalarını belirtmek*
- *Sayısal bir çalışma ise betimsel örnekleri, teorik bir çalışma ise teorik ayırım noktalarını özetlemek*
- *Literatür taraması sonucunda araştırma sorusuna ilişkin daha önce yapılan çalışmaların metodolojik ve teorik olarak hangi eksiklikleri bulunduğunu belirlemek*
- *Betimleyici bir içerik yerine analitik ve eleştirel bir özelliğe sahip olmak*
- *Kullanılan anahtar kelimeler ile bütünlük içinde ilgili yazın taramasının yapılması*
- *Olabildiğince bilimsel yayınların kullanılması*
- *Giriş bölümüne entegre edilebilebilmesi*

2.3 Yöntem ve Veri Bölümü

2.3.1 Veri Seçimi ve Verilerin Belirlenmesi

- *Veri seçiminin önemi: Kullanılan yöntem veya uygulama sistemi ne olursa olsun temelinde verilerin güvenilirliği ve elde edilebilirliği bulunmaktadır.*
- *Mutlaka güvenilir veri kaynaklarından yararlanılması*
- *Kullanılan verilerin ölçek seçiminin doğru belirlenmesi*
- *Verilerin grafikler ile desteklenmesi ve betimsel bulgular şeklinde gösterilmesi*
- *Verilerin özet istatistikleri kısmında değerlendirilmesi*
- *Kullanılan verilerin neden seçildiği*
- *Veya kullanılmayan vekil değişkenlerin neden analiz dışı bırakıldığı*
- *Verilerin içeriğinin ve nasıl hesaplandığının özetlenmesi*
- *İlgili yazında çalışma ile benzerliği açısından diğer çalışmaların aynı verilerin hangi açılardan kullanıldığı ve hangi bakış açısı ile ele alındığının belirtilmesi*
- *Veri eksikliklerinin giderilmesi sorunsalı ve buna bağlı uygulanması gereken tekniklerin belirlenmesi*
- *Verilerde yaşanan eğilimin ardındaki nedenlerinin belirtilmesi*

2.3 Yöntem ve Veri Bölümü

2.3.2 Yöntem Seçimi ve Yöntem Belirlenimi

- *Yöntem seçiminde üç önemli kriter: Araştırma sorusu, veri içeriği ile tutarlılığı ve güncel olgular ile araştırılan düşünceleri ne kadar açıklayabileceği*
- *Seçili yöntemin/yöntemlerin neden kullanıldığının araştırma sorusunu içerecek şekilde açıklanması*
- *Yöntemin/yöntemlerin teorik altyapısının özetlenmesi*
- *Literatürde aynı yöntemi kullanan çalışmaların hangi nedenlerle bu yöntemleri kullanmış olduklarının açıklanması*
- *Benzer yöntemler ile çalışmada kullanılan yöntemin/yöntemlerin arasındaki benzerlik ve farklılıkların belirtilmesi*
- *Alternatif hangi yöntemlerin kullanılabilceği ve bu alternatif yöntemlerin çalışma içerisinde neden kullanılmadığının özetlenmesi*
- *Yöntemin/yöntemlerin çalışmanın içeriği ile teorik uyumunun belirtilmesi*

2.4 Bulgular Bölümü

- *Elde edilen çıktıların maddeler halinde sıralanması ve mümkünse tablolar şeklinde betimsel olarak gösterimi*
- *İlgili bulguların araştırma sorusu ile bir arada değerlendirilmesi*
- *Her bir değişkenin neden ilgili şekilde bir sonuca ulaşıldığını teorik ve pratik düzlemde açıklamak*
- *Elde edilen sonuçların çalışmanın ana düşüncesi ve argümanı/argümanları ile tutarlılığının değerlendirilmesi*
- *Eğer aksi bir sonuç elde edilmişse bunun neden bu şekilde ortaya çıkabileceğinin açıklanması*
- *Literatürde karşıt veya benzer bulgular ile etkileşim içerisinde sonuçların değerlendirilmesi*
- *İstatistiksel olarak anlamsız çıkan katsayıların da bilimsel olarak bir anlam içerdiğinin unutulmaması*
- *Sonuçların net ancak bir o kadar da yalın ve açık bir şekilde özetlenmesi*
- *Hangi sonuç bulunmuşsa bu sonuçların mutlaka ilgili kısımda gösterilmesi*

2.5 Sonuç ve Tartışma Bölümü

- *Araştırma sorusunun öneminin vurgulanması*
- *Bir bütün olarak ana bulguları özetlemek*
- *İlgili hipotezin geçerliliğinin tartışılması*
- *Araştırmacılara ilgili çalışmanın neden önemli olduğunun açıklanması ve makalenin literatüre hangi açılardan katkıda bulunulduğunun belirtilmesi*
- *Çalışmada yer alan çıktıları tekrarlayıcı şekilde sunulan veriler haline getirmek yerine sonuçların sentezlenmesi*
- *Araştırmacıları konu üzerine tekrar düşünmeye sevk edecek şekilde yeniden yönlendirmek*
- *Özelden genele doğru sonuç kısmındaki bilgileri düzenlemek*
- *Sonuç kısmını giriş bölümünün yansıması şeklinde yazmak*
- *Soru sorarak konunun farklı yönlerini okuyucuya sunmak*
- *Makale içerisinde planlanan akıştan herhangi bir sapma varsa nedenleri belirtilmeli ve bunların sonuçlara olan etkisinin hangi yollarla en aza indirilebileceği veya önlenilebileceği açıklanmalı.*

3. Etik Kurallar ve İntihal

- **İntihal:** *Başkalarının özgün fikirlerini, metotlarını, verilerini veya eserlerini bilimsel kurallara uygun biçimde atıf yapmadan kısmen veya tamamen kendi eseri gibi göstermek*
- **Sahtecilik:** *Bilimsel araştırmalarda gerçekte var olmayan veya tahrif edilmiş verileri kullanmak*
- **Tekrar yayım:** *Mükerrer yayınlarını akademik atama ve yükselmelerde ayrı yayınlar olarak sunmak*
- **Dilimleme:** *Bir araştırmanın sonuçlarını, araştırmanın bütünlüğünü bozacak şekilde ve uygun olmayan biçimde parçalara ayırıp birden fazla sayıda yayımlayarak bu yayınları akademik atama ve yükselmelerde ayrı yayınlar olarak sunmak*
- **Haksız yazarlık:** *Aktif katkısı olmayan kişileri yazarlar arasına dâhil etmek veya olan kişileri dâhil etmemek, yazar sıralamasını gerekçesiz ve uygun olmayan bir biçimde değiştirmek, aktif katkısı olanların isimlerini sonraki baskılarda eserden çıkartmak, aktif katkısı olmadığı halde nüfuzunu kullanarak ismini yazarlar arasına dâhil ettirmek*

3. Etik Kurallar ve İntihal

- *Destek alınarak yürütülen araştırmalar sonucu yapılan yayınlarda destek veren kişi, kurum veya kuruluşlar ile bunların katkılarını belirtmemek*
- *Henüz sunulmamış veya savunularak kabul edilmemiş tez veya çalışmaları, sahibinin izni olmadan kaynak olarak kullanmak*
- *İnsan ve hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalarda etik kurallara uymamak, yayınlarında hasta haklarına saygı göstermemek*
- *İnsanlarla ilgili biyomedikal araştırmalarda ve diğer klinik araştırmalarda ilgili mevzuat hükümlerine aykırı davranmak*
- *İncelemek üzere görevlendirildiği bir eserde yer alan bilgileri eser sahibinin açık izni olmaksızın yayımlanmadan önce başkalarıyla paylaşmak*
- *Bilimsel araştırma için sağlanan veya ayrılan kaynakları, mekânları, imkânları ve cihazları amaçdışı kullanmak*
- *Dayanaksız, yersiz ve kasıtlı olarak etik ihlal isnadında bulunmak*

3. Etik Kurallar ve İntihal

- *Bilimsel bir çalışma kapsamında yapılan anket ve tutum araştırmalarında katılımcıların açık rızasını almadan ya da araştırma bir kurumda yapılacaksa ayrıca kurumun iznini almadan elde edilen verileri yayımlamak*
- *Araştırma ve deneylerde hayvan sağlığına ve ekolojik dengeye zarar vermek*
- *Araştırma ve deneylerde çalışmalara başlamadan önce alınması gereken izinleri yetkili birimlerden yazılı olarak almamak*
- *Araştırma ve deneylerde mevzuatın veya Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerin ilgili araştırma ve deneylere dair hükümlerine aykırı çalışmalarda bulunmak*
- *Araştırmacılar ve yetkililerce, yapılan bilimsel araştırma ile ilgili olarak muhtemel zararlı uygulamalar konusunda ilgilileri bilgilendirme ve uyarma yükümlüğüne uymamak*

3. Etik Kurallar ve İntihal

- *Bilimsel çalışmalarda, diğer kişi ve kurumlardan temin edilen veri ve bilgileri, izin verildiği ölçüde ve şekilde kullanmamak, bu bilgilerin gizliliğine riayet etmemek ve korunmasını sağlamamak*
- *Akademik atama ve yükseltmelerde bilimsel araştırma ve yayınlara ilişkin yanlış veya yanıltıcı beyanda bulunmak*

3. Etik Kurallar ve İntihal

- Neden intihal yapılır?
 - Zaman darlığı / baskısı
 - Performans baskısı
 - Motivasyon eksikliği
 - Bilgisizlik
 - Hassasiyet eksikliği
 - Danışmanın yetersiz ve eksik kalması (Neden: Bilimsel yetersizlik, zaman yetersizliği (çok sayıda danışmanlık alınması))

Teşekkürler!